

ІРИНА МАТІЯШ

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА,
УКРАЇНА**

СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЛЕКСЕМИ «COUNTRY» В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ БРИТАНСЬКОЇ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

The article attempts to model the British linguistic worldview of the XVIII – XXI centuries by using linguocultural and ethnolinguistic studies. The paper also reviews transformation of the linguistic worldview related to the analysis of modifications on the lexeme country and its semantic structure based on the lexicographic material. Schematically represented tables of the given lexeme's definitions in the source and target languages. The application of systemic-lexicographic analysis of the linguistic worldview in an attempt to associate national specific features of English with social ethnic properties of its native speakers. Besides, the lexicographic production is viewed as a treasure of cultural and historic memory of the nation. The semantic structure of a word is looked into taking into consideration the axiological hierarchy of the mental worldview. Modifications of the lexeme's diverse structural components, the loss of relevant and acquisition of new ones with their shades, is consequence by the language development, as well as extralinguistic causes determined by the language system development and developments in social, political fields and historical events etc.

Key words: definition, ethnolinguistics, lexeme, linguoculturology, linguistic worldview, semantic word structure, lexical meaning of a word, see, sememe.

W artykule podjęto próbę zmodelowania brytyjskiego językowego obrazu świata XVIII-XXI w. w oparciu o prace z kulturologii i etnolingwistyki. Autor wyjaśnia zmiany w językowym obrazie świata Brytyjczyków w kontekście wartościowania struktury leksykalno-semantycznej leksemu country przez ostatnie cztery stulecia. Semantyczne wypełnienie tego koncepta dokonano na podstawie aksjologicznej kategoryzacji językowego obrazu świata, uwzględnienia jego etniczno-kulturowego, mentalnego i kognitywnego składników. Autor przekonuje, że tendencje rozwoju leksemu country, zachodzące przekształcenia i zmiany jej struktury semantycznej są uwarunkowane transformacjami społeczno-kulturalnymi i politycznymi, różnymi czynnikami pozajęzykowymi.

Słowa kluczowe: lingwokulturologia, etnolingwistyka, kategoryzacja językowego obrazu świata, leksykograficzna definicja, wartościowanie, analiza komponentalna.

Впродовж багатьох десятиліть лінгвістів цікавлять питання ролі мови у пізнанні світу, взаємозв'язку мови і культури, мови і мислення, природи мовної картини світу тощо. Наукові розвідки пропонують немало варіантів вирішення проблем у зазначених площинах, але загальновізної теорії поки що не існує. У зв'язку з цим з'явилися нові скерування лінгвістики, які репрезентують новітні дослідження у галузі культурно-етнічних скла-

дових мови, мовної особистості, мовних стереотипів, ведуться дискусії щодо розмежування мовної та концептуальної картин світу та багато ін. У цій статті здійснюємо спробу відстежити розвиток британської мовної картини світу, опираючись на структурно-семантичні зміни лексеми *country*. Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що в сучасному мовознавстві окреслилась тенденція до вивчення мовних явищ через екстралінгвальні фактори у тісному взаємозв'язку із ментально-структурною моделлю суспільства. Говорячи про завдання, варто зазначити, що аналіз еволюції лексеми *country* дасть змогу описати особливості трансформації ментальної, аксіологічної, етнокультурної та ін. моделей світу, що, в свою чергу, буде маніфестацією британської моделі світу у її розвитку впродовж останніх чотирьох століть.

Першими про активну і конструктивну властивість мови та її здатність впливати на формування культури, психології і творчості говорили В. фон Гумбольдт і Й. Гердер. Ідеї Гумбольдта знайшли своє продовження в працях Л. Вайсгербера, О. Потєбні, Е. Сепіра, Б. Уорфа, К. Фосслера та ін. Впродовж останніх десятиліть питання мови і культури активно розробляли А. Вежбицька, Н. Арутюнова, В. Телія, М. Толстой, О. Кубрякова, В. Маслова, О. Селіванова, В. Костомаров, В. Воробйов, та ін. Семантичну структуру слова детально розглядають В. Гак, С. Кацнельсон, Е. Кузнецов, Ж. Соколовська, Д. Шмельов та ін.

Першість у розробці відношення мови-мислення і мови-культури віддають Й. Гердеру та В. фон Гумбольдту. У «Трактаті про походження мови» (1770) Гердер пов'язав чотири фундаментальні феномени людства – мову, культуру, суспільство і національний дух. Мова за своїм походженням зв'язана із культурою і вдосконалюється разом із суспільством. Філософ впевнений, що в кожній національній мові «втиснутий розум певного народу і його характер».¹ Ці думки продовжив відомий німецький філософ і мовознавець В. фон Гумбольдт. Він вбачає у мові «дух» народу, вона є його зовнішнім проявом.² Думки Гумбольдта про своєрідність національних мов досі залишаються актуальними і сьогодні отримують нове прочитання та підтвердження. Зокрема, він вважав, що з кожною новою мовою ми долучаємося до нової системи думок і відчуттів;³ мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу;⁴ мови формують та визначають національний характер.⁵ З допомогою мови можна проникнути у найвищі і найглибші сфери, у всю багатоманітність світу.⁶

¹ И. Г. Гердер, *Идеи и философия истории человечества*, Москва 1977, с. 233.

² В. фон Гумбольдт, *Избранные труды по языкознанию*, Москва 1984, с.147.

³ В. фон Гумбольдт, *Язык и философия культуры*, Москва 1985, с. 312.

⁴ *Ibid.*, s. 349.

⁵ *Ibid.*, s. 363.

⁶ В. фон Гумбольдт, *Избранные труды ...*, с. 6.

Такої ж думки дотримується І. І. Срезневський, який стверджує, що народ самовиражається найповніше і найправильніше через свою мову. Народ і мова не можуть бути представлені один без одного.⁷ Таку позицію висловлює і Р. А. Будагов: будь-яка національна мова – це не лише окрема система позначень, але і результат своєрідного відображення всієї діяльності людей, які говорять даною національною мовою.⁸

Отже, ми говоримо про національну специфіку мислення і національну культуру, які знаходять відображення в етнічній мові через формування мовної картини світу (МКС) – «суб'єктивно-об'єктивного образу реального світу». МКС не лише відкриває доступ до пізнання особливостей національного світобачення окремої лінгвокультурної спільноти, але й акумулює її культурне надбання.⁹

Г. В. Колшанський визначає МКС як вторинне існування об'єктивного світу, закріплене і реалізоване у своєрідній матеріальній формі – мові.¹⁰ Ю. Д. Апресян говорить, що у картині світу відбиті найважливіші уявлення про внутрішній світ людини, в ній конденсується досвід інтроспекції поколінь, вона відображає окремий спосіб сприйняття та організації світу.¹¹ У нашій статті за основу беремо думку Ж. П. Соколовської, яка визначає МКС як сукупність уявлень людини про реальний світ, що закріплена в системі значень певної мови, у її лексико-семантичній підсистемі загальної семантичної системи, у структурі енциклопедичних, тлумачних словників, у незлічених мовленнєвих ситуаціях, текстах різних видів, типів, жанрів, нарешті, в індивідуальному спілкуванні.¹² В. А. Маслова підкреслює, що аналізоване поняття є лише метафорою, оскільки в дійсності особливості національної мови, в якій зафіксований унікальний соціально-історичний досвід певної спільноти, створюють лише специфічне забарвлення цього світу, обумовлене національною значимістю предметів, явищ, процесів та винятковим відношенням до них певного народу.¹³ В. В. Жайворонок уточнює, що мовна картина світу це все те, що йде передусім від людини або етносу, результат людського сприйняття, фантазій, мисленнєвих процесів і перетворювальної діяльності.¹⁴ Основоположник Люблінської школи етнолінгвістики Є. Бартмінські трактує МКС як інтерпретацію дійсності засобами мови, що охоплює всю багатомірність поглядів на світ, людину, речі і події. Він уточнює, що МКС не є дзеркальним відображенням чи «фотознім-

⁷ И. И. Срезневский, *Мысли об истории русского языка*, Москва 1959, с. 14.

⁸ Б. А. Серебrenников, Е.С. Кубрякова, В.И. Постовалова, *Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира*, Москва 1988, с. 70.

⁹ В. И. Карасик, И.А. Стернин, *Антология концептов*, Москва 2007, с. 338.

¹⁰ В. Н. Манакин, *Сопоставительная лексикология*, Київ, 2004, с. 43.

¹¹ А. Т. Хроленко, *Основы лингвокультурологии: учеб. пособие*, Москва, 2006, с. 55.

¹² Ж. П. Соколовська, *Картина світу та ієрархія сем* [в:] *Мовознавство*, 2002, № 6, с. 87.

¹³ В.А. Маслова, *Лингвокультурология: учебное пособие*, Москва 2001, с. 65.

¹⁴ В.В. Жайворонок, *Українська етнолінгвістика: нариси*, Київ 2007, с. 9.

ком» реальності, а її інтерпретацією, суб'єктивним портретом.¹⁵ Як бачимо процес створення і еволюції мовної картини світу нерозривно пов'язаний із пізнавальною діяльністю людини, тобто із життям соціуму, певними подіями у суспільстві, і водночас із розвитком мови окремої спільноти, адже все, що є в мові, тим чи іншим чином існує у культурі.

Одним із напрямів опису мовної картини світу, за О. О. Селівановою, є системно-лексикографічні дослідження національно-наївних моделей світу.¹⁶ У запропонованому дослідженні здійснюємо спробу застосувати цей напрям у поєднанні із лінгвокультурологічною розвідкою.

Опираючись на думку Є. Бартмінські, що основою опису (реконструкції) МКС є мовний матеріал, у представленій статті для аналізу взято лексему *country*. Лексика за Бартмінські виступає характерним «інвентарем культури», живим і динамічним, який постійно збагачується новими одиницями; вона є своєрідним сейсмографом, який фіксує стан розвитку суспільства, цивілізації і культури.¹⁷

Найповніше і найточніше лексичний склад мови відображений у словниках. Цікаво про словник висловився Е. Сепір. Для нього це – дзеркало культури, яке у значній мірі відображає рівень її розвитку. Словник у якості змістової сторони мови завжди виступає у вигляді набору символів, які відображають культурний фон окремого суспільства.¹⁸ Зміни в лексиці обумовлюються різним причинами, більшість із яких мають культурний характер і залежать від історії самої культури.¹⁹ Г. Богатова підкреслює, що словники мають більше значення для становлення нації, ніж революції; дослідження діахронічної лінгвістики і фундаментальні словники акумулюють історичну пам'ять народу.²⁰

Тлумачний словник можна трактувати як культурний об'єкт, який є результатом лінгвістичної діяльності у всіх її галузях в комплексі і, водночас, він відображає та формує культуру нації. Мовностилістичний матеріал тлумачного словника, як відомо, не лише уточнює, конкретизує значення слова, в тому числі в його переносному, образному, символічному вживанні, а й забезпечує виокремлення його смислу як національно-культурного компонента.²¹

А. Хроленко пропонує застосовувати словникові статті під час лінгвокультурологічного та етнолінгвістичного аналізу, оскільки вони дають

¹⁵ J. Bartminski, *Der Begriff des sprachlichen Weltbildes und die Methoden seiner Operationalisierung*, [в:] *Text und Diskurs*, 2012, nr 5, S. 266.

¹⁶ О.О. Селіванова, *Лінгвістична енциклопедія*, Полтава 2010, с. 442.

¹⁷ J. Bartminski, *op. cit.*, s. 270.

¹⁸ Э. Сепир, *Избранные труды по языкознанию и культурологии*, Москва 1993, с. 276.

¹⁹ *Ibid.*, s.118.

²⁰ Г.А. Богатова, *Размышления после международного съезда русистов в Красноярске*, „ВЯ”, 1998 nr 3, с. 115-121.

²¹ В.І. Кононенко, *Мова у контексті культури*, Київ – Івано-Франківськ 2008, с. 107.

надійний матеріал для теоретичних роздумів про інваріантне і специфічне в слові. Зіставлення можливе як на рівні окремих лексем, так і на рівні сукупності слів; воно стає операційною процедурою із високим ступенем надійності і доказовості.²²

І справді, динаміка словникових дефініцій дуже вдало відбиває еволюцію мовної картини світу, оскільки тлумачний словник є одним із основних способів опису лексичної системи мови, а наведені у ньому ілюстративні матеріали відбивають активні процеси у лексиці, що, в свою чергу, відображають зміни етнокультурного середовища.

Отже, спроба змодельовати МКС з допомогою словникових дефініцій може бути відображена у формі таблиці. Таблиця чи матриця, як засіб моделювання, дозволяє в межах охопюваного простору уявити складне, багатопланове мовне явище – семантичну структуру слова зокрема, або лексико-семантичну систему як цілісне утворення.²³ Для подальшого пояснення необхідно вести поняття «лексеми», «семеми», «семи». Лексема – багатозначне слово; семема – окреме значення лексеми; сема – елементарний компонент значення.²⁴

У нашій статті простежуємо розвиток, становлення і сучасний стан лексеми *country* в системі уявлень британців через призму еволюції її лексичного значення, тобто її місце в МКС, оскільки трансформація семантичної структури слова нерозривно пов'язана із змінами у соціумі. Таким чином, дослідження семантичних модифікацій відображає зміни досліджуваного лінгвокультурного простору.

Матеріалом дослідження слугували *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792)^{25 26}, *A Dictionary of The English Language* (1828)²⁷, *The Concise Oxford Dictionary of Current English* (1919)²⁸, *A New English Dictionary on Historical Principles. Vol. II. C* (1893)²⁹, *Oxford Dictionaries Online*³⁰.

²² А.Т. Хроленко, *op. cit.*, s. 167.

²³ Я.Г. Мельник, *Субъективность как языковая категория*, Ивано-Франковск 1997, с. 66.

²⁴ В.В. Левицкий, *Семасиология*, Винница 2006, с. 85 – 86.

²⁵ S. Johnson, *A Dictionary of The English Language in which the Words are Deduced from their Originals, explained in their Different Meanings*, Dublin 1768.

²⁶ S. Johnson, *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings*, London, 1792.

²⁷ S. Johnson, J. Walker, *A Dictionary of The English Language*, London, 1828.

²⁸ *The Concise Oxford Dictionary of Current English*, red. H.W. Fowler, F.G. Fowler, Oxford 1919, 1064 p.

²⁹ *A New English Dictionary on Historical Principles. t. 2. C*, red. Dr. James A.H. Murray, Oxford 1893, p. 669 – 1808.

³⁰ <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/country>

Дефініції лексеми *country* подані у наступній таблиці:

	1768, 1792	1828	1893	1919	2000s
1	a tract of land; a region	a tract of land; a region	a tract or expanse of land of undefined extent; a region, a district	region; territory of a nation	a nation with its own government, occupying a particular territory
2	rural parts	the parts of a region distant from cities	a tract or district having more or less definite limits in relation to human occupation	land of a person's birth, citizenship, fatherland	(the country) the people of a nation
3	the place with any man inhabits	the place with any man inhabits	the territory or land of a nation; region distinct in race, language, institutions, or historical memories	rural districts as opp. to towns	(often the country) districts and small settlements outside large urban areas or the capital
4	the place of one's birth; the native foil	the place of one's birth; the native foil	the land of a person's birth, citizenship, residence		an area or region with regard to its physical features
5	the inhabitants of nay region	the inhabitants of nay region	rural district	delightful person or pretty thing	a region associated with a particular person, work, or television programme
6			the people of a district or state; the nation	(games) no score, nothing, nil	
7			<i>techn.</i> A region of the sea or ocean; the rock in mine; in cricket		

Аналізуючи інтегральні елементи державності у контексті британської мовної картини світу, видається необхідним проаналізувати динаміку лексеми, яка вербалізує один із ключових компонентів державності – **country**. Не вдаючись у деталі, можемо сказати, що лексема **country** є досить стійкою до змін, оскільки випадки появи чи зникнення значень нечисленні, головні трансформації відбуваються в межах існуючої семантичної структури. Варто також підкреслити, що основні зміни фіксуємо на стику XIX і XX ст., а початок XXI ст. стає періодом закріплення цих змін і становлення нових значень.

Перша позиція у *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792), *A Dictionary of The English Language* (1828) та *A New English Dictionary on Historical Principles* (1893) подає досліджувану лексему як «ділянка землі; суша», що ілюструється прикладами із словникової статті: *His road lay over a flat country; All this is new country to me* (*A New English Dictionary on Historical Principles*). На нашу думку, це тлумачення подано першим, оскільки воно повністю відображає етимологію лексеми в англійській мові. Згідно *A New English Dictionary on Historical Principles* (1893) та *Oxford Dictionaries Online* лексема **country** походить від латинського «*contrata (terra)*» «(земля) навпроти». Для словників *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792), *A Dictionary of The English Language* (1828) подача цього значення першим пояснюється авторською позицією та використанням існуючих на той момент лексикографічних довідників. Наступний словник кінця XIX ст. *A New English Dictionary on Historical Principles* (1893) базується, перш за все, на принципі історизму та поступовості, тому трактування лексеми **country** як частини землі укладачами словника висунуто на першу позицію. Таке тлумачення не зустрічаємо у наступних використаних при аналізі лексикографічних джерелах. Семема разом із семою ‘*tract*’ зникає із семантичної структури аналізованої лексеми. Її нівелювання пов’язуємо із тим, що лексема **country** починає використовуватись у більш вузькому значенні, до чого доходимо аналізуючи наступні семени.

У XVIII – XIX ст. лексема **country** використовували також на позначення території, на якій проживають люди, що зафіксовано у третьому значенні *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792), *A Dictionary of The English Language* (1828). Наприкінці XIX ст. у *A New English Dictionary on Historical Principles* (1893) це тлумачення отримало деталізацію: «територія або земля, на якій проживає окремий народ зі своєю релігією, мовою, історією тощо», а на початку XX ст. воно мігрує на першу позицію словника *The Concise Oxford Dictionary* (1919) і продовжує займати цю ж позицію сьогодні. Динаміка цієї семени наштовхує на думку про зростання її важливості

і актуальності. Вважаємо, що це є відображенням тих подій, які мали місце у XX – XXI ст., а саме: дві світові війни, перегляд міждержавних кордонів, втрата Бригансією частини її колоній і контролю над ними, тенденції до індивідуалізму, який проявився не лише на рівні окремої людини, але і на рівні держав. Так, на перше місце виходять семи *'territory'* та *'nation'* як основні елементи поняття країни, вербалізованого лексемою **country**. Цікаво, що наприкінці XIX ст. окремою семою подано трактування, яке пропонує вживати зазначену лексему для номінації регіону, яким володіє лорд чи землевласник і в якому мешкають люди однієї раси, релігії, діалекту, чи виду діяльності. Ймовірно, мається на увазі адміністративні одиниці – графства. Вважаємо, що воно об'єднується із значенням проаналізованим вище, але втрачає елементи *'lord'* та *'proprietor'* як диференціюючі.

Близьким семантично до попередньо проаналізованого значення є тлумачення «жителі певного регіону», яке знаходимо на останній позиції словників *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) та *A Dictionary of The English Language* (1828). Наприкінці XIX ст. воно перебуває на периферії семантичної структури, а на початку XX ст. стає одним із головних і мігрує на другу позицію *Oxford Dictionary Online*. Відсутність подібної семеми у *The Concise Oxford Dictionary* (1919) пов'язуємо лише із принципом укладання словника: він є скороченою версією багатотомника *A New English Dictionary on Historical Principles* (1854–1933), тому деякі периферійні значення не відображені у словниковій статті. Різкий перехід із п'ятої позиції на другу у семантичній структурі, на нашу думку, спричинений експліцитним вираженням семи *'nation'*, яка присутня у дефініції, та семантичною близькістю із першим значенням *Oxford Dictionary Online*, а також із певними соціокультурними подіями: тенденцією до популяризації народної самобутності, збільшенням трендів національних культур у різних сферах життя людей, зростанням зацікавленості загалом у національній історії та культурі. Проілюструємо сказане прикладами: *The whole country took to the streets* (*Oxford Dictionary Online*); *Foreign Countries, chiefly those with which this Nation holds intercourse by means of Ambassadors Consuls* (*A New English Dictionary on Historical Principles*).

Другою позицією словників *A Dictionary of The English Language in which the Words are deduced from their Originals, explained in their Different Meanings* (1768, 1792) та *A Dictionary of The English Language* (1828) лексема **country** позначає «сільські частини, регіони віддалені від міст»: *the airfield is right in the country* (*Oxford Dictionary Online*); *He has so far recovered as to be able to leave town for the country* (*A New English Dictionary on Historical Principles*). Ця семема протягом усього періоду, який ми досліджуємо, не втрачає актуальності і присутня у всіх словниках задіяних при аналізі. Важливо, що на сучасному етапі для вираження цього значення в англійській мові використовується означений артикль. Так, говоримо про конкрет-

не вузьке вживання лексеми *country*, в якому вбачаємо певну асоціацію сільської місцевості із окремою територією, яка характеризується власним культурним мікрокліматом і, здебільшого, окремим видом діяльності

Особливої уваги заслуговує значення лексеми *country*, яке словники XVIII – XIX ст. пропонують вживати для позначення «місця народження», а в кінці XIX ст. – початку XX ст. до нього додаються семи ‘*citizenship*’ та ‘*residence*’, але початок XXI ст. повністю нівелює їх. Натомість з’являється нове значення, яке тільки імпліцитно відтворює попереднє, оскільки експлікує досліджувану лексему як «регіон асоційований із певною особою, роботою, телевізійною програмою»: *an old mansion in Stevenson’s ‘Kidnapped’ country* (*Oxford Dictionary Online*). Це значення зафіксоване тільки у словнику сучасності *Oxford Dictionary Online*, хоча, вважаємо, воно виникло раніше, оскільки кодифікація нових знань і досвіду лексикографічним довідником як одним із джерел інформації про певний етап розвитку людської спільноти відбувається пізніше самої появи цих знань і лише після того, як вони міцно закріпляться у структурі знань людини про навколишній світ. Виникнення нової семантики, яка пропонує асоціювати досліджувану лексему із місцем створення певного об’єкту матеріальної культури чи малою батьківщиною конкретної людини, яка на понятійному рівні пов’язана із уже існуючими дефініціями, свідчить про певну метафоризацію лексеми і перехід до більш конкретних референтів. Це ж пояснення вважаємо доцільним для останньої позиції *Oxford Dictionary Online*, де лексема *country* використовується на позначення специфічного жанру музики кантрі, який зародився і був характерним для сільської місцевості Америки, а згодом набув значної популярності. Ймовірно, це слугувало поштовхом до ототожнення місця із його культурною своєрідністю.

Восьма дефініція у *A New English Dictionary on Historical Principles* (1893) актуалізує лексему у сфері технічних і точних використань – «місцевість, що характеризується певними фізичними характеристиками». Не зважаючи на той факт, що таке застосування підіймається на четверту позицію у словнику сучасності, говорити про збільшення його ваги не можемо, оскільки ця міграція, на нашу думку, є наслідком конденсації і конкретизації значень. Хоча, вважаємо, це тлумачення імпліцитно пов’язане із попередньо розглянутими, бо містить компонент ‘*region*’ і ‘*territory*’.

Отже, як видно із таблиці дефініцій і аналізу міграції сем, найбільш продуктивним у плані семантичних змін і трансформацій є кінець XIX – початок XX ст. Особливий вплив на розвиток семантичної структури аналізованої лексеми мали події історично-політичного і суспільного характеру: війни, розпад колоніальної імперії, популяризація національної самобутності. Досліджені модуляції лексеми *country* підтверджують нашу думку про те, що переходи сем, їх актуалізація, нівелювання, зрощення і розщеплення можна пояснити змінами у структурі знань про предмет чи явище, яке лексема вербалізує.

Динаміка значення слова і словникової дефініції в контексті мовної картини світу маніфестує тісний взаємозв'язок мовних одиниць із позамовами реальностями і їх взаємовплив. У цьому випадку лексична система мови є чутливим індикатором суспільних змін. Соціальні чинники найістотніше впливають на лексико-семантичну структуру, тому саме вона змінюється найбільше під час складних історичних періодів розвитку суспільства, трансформації суспільного і політичного устрою, науково-технічних революцій, культурних подій.

Результати представленої розвідки дають змогу озвучити думку про надзвичайно важливу роль лексикографічної продукції у розвитку і функціонуванні мови окремої спільноти. Розглядаючи тлумачний словник як кодекс знань, скарбницю досягнень народу і вмістилище інформації з усіх сфер життя, вважаємо, що він є надійним джерелом для дослідження мовних картин світу, адже, як висловився А. Франс, словник – це всесвіт, розташований в алфавітному порядку. Усі інші книги містяться в ньому, необхідно лише вміти їх звідти видобути.

Перспективу дослідження вбачаємо у подальшому аналізі динаміки британської мовної картини світу через лексикографічну репрезентацію семантичної структури лексем, які якнайповніше відбивають ментально-структурну модель британців.